

Søndag etter jul 2019, Asbjørn Hjorthaug (ELBK)

Tekster: Salme 71:17-24, Jes.63:7-16, Gal 4:1-7, Luk 2:33-40, III Matt 2:19-23

«Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss,» Joh. 1,14

Dette er juleevangeliet i konsentrert form. Johannes har tidligere beskrevet Ordet som er Gud.

«I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.» Joh. 1,1 Vi tenker tilbake på Bibelens første vers: «I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden.» Vår Gud, himmelens og jordens skaper, ble menneske.

Dagens pretekst følger opp dette. Vi møter den hellige familie, Josef, Maria og Jesus. De er i Egypt som flyktninger etter å ha flyktet fra Herodes. Det var Herrens engel som hadde vist seg for Josef etter at de hadde hatt besøk av de vise menn fra Østen. "Stå opp, ta med deg barnet og barnets mor og flykt til Egypt, og bli der til jeg sier fra! For Herodes kommer til å lete etter barnet for å drepe det." Matt 2,13. Josef stod opp og tok barnet og moren med seg til Egypt. Etter at Herodes var død, viste Herrens engel seg igjen for Josef: «Stå opp, ta med deg barnet og barnets mor og dra til Israels land! For de som ville ta livet av barnet, er døde.»

Gud ble menneske. «Han var i Guds skikkelse og så det ikke som et rov å være Gud lik, men ga avkall på sitt eget, tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik. Da han sto fram som menneske, fornedret han seg selv og ble lydig til døden, ja, døden på korset. Derfor har også Gud opphøyd ham til det høyeste og gitt ham navnet over alle navn.» Fil 2,6-10

Guds sønn fødes i en stall. Himmelens konge i en stall? Guds sønn er på flukt av redsel for sitt eget liv. Hvor mange mennesker er i dag ikke i den samme situasjonen. På vei vekk fra krig, vold, forfølgelse, katastrofer og sult. Jesus fikk virkelig prøvd hva det vil si å være menneske fra dag én. «For vi har ikke en øversteprest som ikke kan lide med oss i vår svakhet, men en som er prøvet i alt på samme måte som vi, men uten synd.» Hebr. 4,15. I evangelieteksten fikk vi høre at han vokste opp i Nasaret. «Og gutten vokste og ble sterk, fylt av visdom, og Guds nåde var over ham.» Og i Luk 2,52 kan vi lese at Jesus «gikk fram i alder og visdom. Han var til glede for Gud og mennesker.» Han deler våre kår. Han vet hva det vil si å bli forfulgt, han vet hva det vil si å vokse opp i en fattig familie. Han har delt våre kår her i verden. Vi vet at han gjennom sitt liv ble prøvet i alt: glede, sorg, sult, tørst, sliten og trøtt - alt det som hører dagliglivet til. Han ble foraktet, motsagt, spottet og mobbet. «Han var foraktet, forlatt av mennesker, en mann av smerte, kjent med sykdom, en de skjuler ansiktet for. Han var foraktet, vi regnet ham ikke for noe. Sannelig, våre sykdommer tok han, våre smerter bar han. Vi tenkte: Han er rammet, slått av Gud og plaget. Men han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder.» Jes 53,3-5

Slik fornedret Han seg selv. I 33 år levde han et liv iblant oss som et menneske, og fikk prøve alt. Men han gjorde det uten synd og til velbehag for Gud og mennesker. Gud ropte ut fra himmelen: «Du er min Sønn, den elskede, i deg har jeg min glede.» Luk 3,22. Jesu liv på jorden var helt fullkomment i overenstemmelse med Guds bud og ilje, likevel måtte han lide døden, korsets død. Han sonet med sitt liv for alle våre synder: "Men han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder. Straffen lå på ham, vi fikk fred, ved hans sår ble vi helbredet." Jes 53,5 Vi hørte i dag om gamle Simon som sa til Jesu mor: «ja, også gjennom din egen sjel skal det gå et sverd.» Men samtidig sier Simeon om Jesus at han er «et lys til åpenbaring for hedningene og ditt folk Israel til ære.» Luk 2,32 Og om gamle Anna står det at «hun fortalte om barnet til alle som ventet på frihet for Jerusalem.» Alt slik engelen fortalte hyrdene om at de ikke trenger lenger å være redde: «Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren.» Luk 2,10-11 Det er Gud som ble menneske for å sette oss fri fra synden, djevelen og døden. Han kjøpte oss fri ved å ofre seg på korset. Hele hans fullkomne liv er vårt liv. Ved troen eier jeg alt dette. Gud er like fornøyd med deg som med sin egen sønn. Han har gjort opp for all vår synd og ulydighet. Du eier en fullkommen rettferdighet.

Jesus var oppfyllelsen av skriftene. Dagens tekster har også et annet poeng. I hele sin virksomhet viste Jesus til at han var oppfyllelsen av Skriftene. Når han vandrer med Emmaus vandrerne så står det «Og han begynte å utlegge for dem det som står om ham i alle skriftene, helt fra Moses av og hos alle profetene.» Luk 24,27 Paulus sier i 1 Kor 15,3f: «For først og fremst overga jeg til dere det jeg selv har tatt imot, at Kristus døde for våre synder etter skriftene, at han ble begravet, at han sto opp den tredje dagen etter skriftene,». Skriftene er Det gamle testamentet, med Moses, profetene og salmene. En kan ikke forstå Det nye Testamentet uten å lese Det gamle Testamentet. En kan heller ikke forstå GT uten i lys av NT, da profetordet i GT oppfylles i NT. I dagens tekster henvises det til Skriftene. Simon sier om Jesus: «Se, han er satt til fall og oppreisning for mange i Israel, og til et tegn som blir motsagt» Luk 2,34 Det vises til Jes 8,14:

«Han skal være en helligdom, en snublestein og en klippe til fall for Israels to hus, en snare og en felle for dem som bor i Jerusalem.» Dette tar også Paulus opp i Rom 9,33: «Se, på Sion legger jeg en snublestein og en klippe til fall. Men den som tror på ham, skal ikke bli til skamme.»

De viser til profetordet for å forklare det som skjer. Dette med «til fall og oppreisning» handler om troen. Johannes sier det slik i Joh. 3,18: «Den som tror på ham, blir ikke dømt. Den som ikke tror, er allerede dømt fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønnns navn.» Dette er allerede beskrevet av profetene. Når det står om gjeterne på Betlehemsmarken at da de dro tilbake til saueflokken sin lovet og priste de Gud for alt de hadde hørt og sett «alt var slik som det var sagt dem.» Luk 2,20 Både englens budskap i natten på markene og barnet i krybben, var en bekreftelse på profetordet som de kjente til fra barndommen av. Slik var det med Simeon og Anna også. De var trofaste i tempelet. Simon «var rettskaffen og gudfryktig og ventet på Israels trøst. Den hellige ånd var over ham, og Ånden hadde latt ham få vite at han ikke skulle se døden før han hadde sett Herrens salvede.» Det var om Messias, Herrens salvede, hele Skriften vitnet om.

Når vi i dag møter flukten til Egypt, har denne teksten også en hensikt med å oppfylle profetordet. I Matt 2,15 står det at Jesus ble her til Herodes var død. Da fikk de beskjed om å reise tilbake til Israel: «Slik skulle det ordet oppfylles som Herren har talt gjennom profeten: Fra Egypt kalte jeg min sønn.» Og når det kom hjem fant de det best å slå seg ned i Nasaret: «Da han kom dit, bosatte han seg i en by som heter Nasaret. Slik skulle det ordet oppfylles som er talt gjennom profetene, at han skulle kalles en nasareer.» Matt 2,23. Her står flertall, «gjennom profetene». Det er henvist til Dom 13:5-7. Utrykket «nasireer» betyr her innviet. Det er også henvisning til Jes 11,1: «En kvist skal skyte opp fra Isais stubbe, og et skudd skal spire fram fra hans røtter.» «En kvist» er det hebraiske nezär. Isai sitt tre var hugget ned. Kongeslekten var avsatt fra tronen og folket var ført bort i fangenskap. Men når Jesus ble født skjød det igjen opp en liten spire, en kvist av denne Isai sin stubbe. Kristus er denne kvisten, velsignet og salvet av den Hellige Ånd. At Jesus vokser opp i Nasaret skal minne oss om dette. Utrykket «en kvist» minner oss om at Jesus er av menneskeslekt.

Han er og blir et sant menneske som deler våre livskår her i verden. Oppgjennom historien har læren om at Jesus samtidig er menneske og sann Gud blitt angrepet mange ganger. Men Guds ord lærer at «Ordet ble menneske». Den andre trosartikkel slår dette fast. «Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den Hellige Ånd, født av jomfru Maria,» Gud er Jesu far og Maria Jesu mor. Vår fornuft protesterer også når vi hevder at brødet i nattverden fortsatt er brød også etter at innstiftelseordene er lest og det samtidig er Jesu sanne legeme. Fornuften kan ikke fatte at det lille brødet kan romme Gud selv. Det er akkurat det samme med Bibelen. Bibelen er skrevet av mennesker og består av menneskeord, men det er samtidig Guds ord. Hver eneste bokstav og hvert eneste ord er inspirert av Guds Ånd. Den allmektige, himmelens og jordens skaper, rommes mellom Bibelens permer. Her sier fornuften nei. Bibelen uttrykker klart at Guds sønn er født før vår tidsalders begynnelse, han er fra evighet av. Men samtidig lærer Guds ord at denne evige Guds sønn ble menneske født inn i vår verden. Igjen og igjen viser Skriften oss at Jesus er et virkelig menneske. Paulus skriver i 1 Kor 15,2: «Fordi døden kom ved et menneske, er også de dødes oppstandelse kommet ved et menneske.» Og i Rom 5,15: «På grunn av den enes fall måtte de mange dø. Men nåden, Guds gave, er noe uendelig mye større: Den gis i overflod til de mange på grunn av nåden fra det ene mennesket Jesus Kristus.» Gjentatte ganger fortelles det om Jesus og hans menneskelige egenskaper. Han oppsummerer det i domsenen i Matt 25,35-36: «For jeg var sulten, og dere ga meg mat; jeg var tørst, og dere ga meg drikke; jeg var fremmed, og dere tok imot meg; jeg var naken, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.» Han var et menneske som oss.

Pilatus sier om Jesus i Joh 19,5: «Se det mennesket!». Over korset stod det «Jesus fra Nasaret, jødernes konge.» Han viste seg som et virkelig menneske da han kunne dø og begraves.

Etter oppstandelsen sier han til disiplene (Luk 24,39) «Se på hendene og føttene mine. Det er jeg. Ta på meg og se! En ånd har ikke kjøtt og bein, som dere ser at jeg har.»

Fordi han var menneske, kunne han fornedres inntil døden. Guddommen er selv udødelig og kan ikke fornedres.

Men han skilte seg fra alle mennesker på ett punkt, han var uten synd. Han var født uten å være smittet av arvesynden. Kristi natur var fri for synd slik Adam var det før syndefallet.

Men hele tiden var Kristi menneskenatur forenet med den guddommelige naturen, også da han ble torturert, drept og begravet. «For i hans kropp bor hele guddomsfylden» Kol 2,9.

I dagens episteltekst sammenfattes betydningen av at Kristus var sant menneske:

«Men i tidens fylde sendte Gud sin Sønn, født av en kvinne og født under loven. Han skulle kjøpe fri dem som sto under loven, så vi kunne få retten til å være Guds barn.» Gal 4,4-5

Amen.